

Aan de Provinciale Staten van de provincies
Noord-Holland, Fryslân en Groningen

Leeuwarden, 26 maart 2021

Betreft: Concept-Uitvoeringskader Waddenfonds 2021-2027
Kenmerk:

Geachte leden van Provinciale Staten van Noord-Holland, Fryslân en Groningen,

Op 26 maart 2021 heeft het algemeen bestuur van het Waddenfonds een drietal documenten besproken en besloten om deze aan u door te zenden. Het gaat om het concept Uitvoeringskader 2021-2027 dit bieden wij u graag ter vaststelling aan. Het algemeen bestuur van het Waddenfonds heeft over het voorliggend ontwerp advies ingewonnen van de Commissie Kwaliteitstoetsing Waddenfonds en het ontwerp ook voorgelegd aan het Omgevingsberaad Waddengebied. De bevindingen van de Commissie en het Omgevingsberaad zijn betrokken in voorliggend ontwerp.

In 2020 is ook de tussenevaluatie van het Waddenfonds door bureau Wing uitgevoerd. Het algemeen bestuur heeft het evaluatierapport "Koers houden in een zee van mogelijkheden tussentijdse evaluatie van het Waddenfonds" besproken en dat treft u ter kennisgeving aan. Als bestuur hebben wij een bestuurlijke reactie na aanleiding van de evaluatie opgesteld, ook deze wordt u ter kennisgeving toegezonden.

Het concept Uitvoeringskader 2021-2027 kent een aantal wijzigingen ten opzichte van het vigerende Uitvoeringskader 2017-2026. Hieronder worden de grootste wijzigingen toegelicht.

1. In hoofdstuk 2 wordt de governance van het Waddengebied toegelicht en de relatie met het Waddenfonds, waar het gaat om de kennishuishouding en koppeling met het uitvoeringsprogramma van de Agenda voor het Waddengebied 2050. In de contouren van dit programma worden onderwerpen benoemd die raakvlakken hebben met de doelen en projecten van het Waddenfonds.
2. De tabel onder hoofdstuk 3.4 is aangepast op de huidige manier van werken en ook is de subsidiestroom BLI hier aan toegevoegd.
3. In hoofdstuk 4.2 zijn doelspecificaties deels aangepast op basis van de ervaringen van het Waddenfonds en de gesprekken met bovengenoemde partijen en ook is er rekening gehouden met de opmerkingen gemaakt in de evaluatie. Onder Natuur en Duurzame energie zijn de doelspecificaties verder uitgewerkt om gericht subsidie

te kunnen verstrekken en een duidelijk beeld te geven van wat het Waddenfonds hieronder verstaat.

De thema's zijn hetzelfde gebleven verder zijn er nieuwe doelspecificaties toegevoegd zoals:

- a. *Versterken van de Waddenzee door realiseren van meer Wadachtige milieus en brakwatergebieden, binnendijs het versterken van de relaties met de Noordzeekustzone, het Deense en het Duitse Wad.*
Op deze manier bieden we de kans voor projecten die er gericht op zijn om de Waddenzee te versterken. Dit sluit aan bij de wens om rekening te houden met de klimaatverandering.
- b. *Versterken populaties trekvisserij.*
Dit zorgt voor een toename van voedsel in de Waddenzee.
- c. *Verduurzaming bodemmosselzaadvijsserij en/of mosselzaadvanginstallaties.*
Dit kan leiden tot nieuwe technieken die bijdragen aan economische duurzame ontwikkeling en ook goed zijn voor de natuur.
- d. *Vergroten van de biodiversiteit op de eilanden en in het kustgebied die passen bij kenmerkende landschapstypen van het Waddengebied.*
Biodiversiteit zorgt voor een toename van natuur- en landschapswaarden is om die reden passend binnen de hoofdoelen van het Waddenfonds.
- e. *Ontwikkelen en toepassen van nieuwe nuttige toepassingen van slib en bagger.*
Dit kan een bijdrage leveren aan de circulaire economie.
- f. *Bevorderen van technieken die de productie, opschaling en benutting van groene waterstof voor vergroening van de mobiliteit vanuit de havens en de industrie mogelijk maken*
Dit kan voor het Waddengebied bijdragen aan de duurzame energietransitie.

Een aantal doelspecificaties zijn niet opnieuw opgenomen:

- g. *Vergroten van bewustzijn en verbondenheid bij bewoners en bezoekers van het cultuurhistorisch erfgoed.*
De reden hiervan is dat er al veel inzet is gepleegd op het vergroten van bewustzijn en verbondenheid. Nadere inzet zal veel tijd vergen en de effecten zullen niet snel zichtbaar worden.
 - h. *Verminderen kansen op en impact van eventuele scheepsrampen.*
Via subsidies kan hier geen grote bijdrage aan geleverd worden. Dit is vooral een beleidsmatige aangelegenheid. In het Uitvoeringsprogramma Agenda voor het Waddengebied 2050 wordt dit onderwerp opgepakt.
 - i. *Positionering (zorgvuldig omgaan met) en promotie/marketing kernwaarden Waddengebied (marketing werelderfgoedstatus Waddenzee)*
De reden hiervan is dat voldoende andere doelen hierop aansluiten en er geen noodzaak meer is om dit als gespecificeerd doel op te nemen.
4. In hoofdstuk 4.3 staat omschreven dat het Waddenfonds de komende periode meer dan voorheen actiever gericht op zoek gaan naar programma's en projecten die passen binnen de doelenspecificatie en ook nog meer projecten met elkaar wil verbinden. Dit sluit aan bij een van de aanbevelingen uit de evaluatie.
 5. In hoofdstuk 4.4 wordt het begrip Waddenspecifiek nader toegelicht. Dit is een aanbeveling uit de evaluatie en ook de ervaringen van het Waddenfonds zelf.

Het werd bijvoorbeeld als beperkend ervaren dat activiteiten enkel binnen het Waddengebied uitgevoerd mogen worden. Om die reden is de omschrijving van de term Waddenspecifiek verder uitgewerkt. Zo is bijvoorbeeld toegevoegd dat het ook kan gaan om activiteiten die een effect hebben binnen het Waddengebied.

6. In hoofdstuk 4.4 is ook de term additionaliteit aangepast. In het huidige Uitvoeringskader staat “Waddenfondsmiddelen dienen niet als substituuut voor gereserveerd budget voor beleidsrealisatie. Wel zijn investeringen in aanvulling mogelijk, als sprake is van verdergaande of versnellende ambities en doelen die passen bij de hoofddoelen van het Waddenfonds.” Toegevoegd is “Voor investeringen die raakvlakken vertonen met reguliere beleidsprogramma’s zoals Natura2000 en de Kaderrichtlijn Water wil het Waddenfonds ook maatregelen cofinancieren vanuit die programma’s mits is aangetoond dat de beleidsdoelen daarvan zonder steun van het Waddenfonds niet gehaald kunnen worden en/of er geen zicht is op dekking vanuit reguliere financieringsbronnen.” Dit maakt het mogelijk om de hoofddoelen van het Waddenfonds in koppeling met andere beleidsprogramma’s te realiseren.
7. In hoofdstuk 4.4 is de ervoor gekozen om technologische innovaties vanaf fase 5 van de Technology Readiness Level (TRL¹) de mogelijkheid te bieden om subsidie vanuit het Waddenfonds aan te vragen. Fase 5 start bij het testen en valideren van de technologie in een relevante omgeving. In het vorige Uitvoeringskader was het ook mogelijk om voor fase 4 aan subsidieaanvraag in te dienen. Deze fase bestaat uit het valideren van het proof of concept in laboratoriumomgeving, veelal met behulp van ruwe (low-fidelity) prototypes op kleine schaal.
8. In Hoofdstuk 4.5 is ervoor gekozen om de kernwaarden aan te laten aansluiten bij de kernwaarden uit de Ontwerp-Agenda voor het Waddengebied 2050.
9. In hoofdstuk 5.2 is de tabel over de concrete bevoegdheden en verantwoordelijkheden (dagelijks bestuur en algemeen bestuur) en welke taken vloeien daaruit voort (uitvoeringsorganisatie Waddenfonds) aangevuld naar de huidige werkwijze.
10. In hoofdstuk 5.4 Majeur en 6.5 Thematisch wordt aangegeven dat in de periode naar 2027 de reserves van majeure (35 mln.) en thematisch (25 mln.) ingezet gaan worden. Om zoveel mogelijk projecten te realiseren en maximaal doelbereik mogelijk te maken
11. In hoofdstuk 6 wordt voorgesteld om de thematische subsidies strategischer in te zetten door in het Uitvoeringskader geen maximum hoogte per subsidieaanvraag op te nemen. De reden hiervan is om maximaal doelbereik van aanvragen mogelijk te maken en zo nodig per thema verschillende maximum bedragen te hanteren. Daarnaast maakt dit het mogelijk om projecten van grotere financiële omvang, die niet onder de opgaven van het IKW vallen, en een grote bijdrage leveren aan de doelstellingen van het Waddenfonds financieel mogelijk worden gemaakt. In subsidieregelingen worden wel maximumbedragen opgenomen.
12. Om duidelijk te maken dat BLI een apart subsidiestroom is, is er een apart hoofdstuk voor opgesteld.
13. Hoofdstuk 9 over kennis is nieuw. Hierin worden de recente ontwikkelingen geschetst. Daarnaast is onder andere opgenomen dat Het Waddenfonds zich in haar kennisvragen wil beperken tot de prioritaire kennisvragen met betrekking tot het ecologisch functioneren van het ecosysteem Wadden, zoals de gevolgen van klimaatverandering en hoe cumulatie van negatieve effecten van menselijke

¹ Het Waddenfonds sluit aan bij de definities van de diverse fases die door de Europese Commissie worden gehanteerd.

activiteiten te voorkomen, omdat uitvoering van projecten en zeker grootschalige uitrol pas verantwoord kan na verantwoording van deze kennisvragen. De meer praktische kennisvragen verbonden aan beleids- en beheer thema's voor de economische sectoren kunnen beantwoord en gefinancierd worden als onderdeel van via 'leren door doen' te realiseren majeure IKW-projecten. Geen spijt maatregelen kunnen ook zonder antwoorden op deze kennisvragen te allen tijde uitgevoerd worden.

14. In Hoofdstuk 10 wordt de monitoring- en evaluatiesystematiek verder toegelicht. Evaluatie van Waddenfondsprojecten vraagt om toepassing van de evaluatiemethodiek van het Waddenfonds. Op basis van 'expert judgement' en op basis van de beschikbare informatie (kwantitatief en kwalitatief) uit de projectmonitoring en de Basismonitoring Wadden, wordt een beeld en waardering gevormd van de bijdrage van de projecten aan de Waddenfondsdoelen. 'Expert judgement' is altijd een onderdeel van de evaluatie omdat bijdrage van projecten aan de doelen geen 'optelsom' is van beschikbare informatie die 'automatisch' een causale relatie schetst van de bijdrage van de projecten aan de Waddenfondsdoelen. Naast de beschikbare kwantitatieve en kwalitatieve informatie ('meten en berekenen'), is een interpretatie ('causaliteit', 'beredeneren') nodig. Daarbij gaat het om leggen van de mogelijke relatie tussen projecteffecten en informatie afkomstig uit onder meer de Basismonitoring Wadden zoals autonome trends en ontwikkelingen.
15. In Hoofdstuk 10 wordt ook aangegeven dat na afloop van het Waddenfonds de laatste en volgende evaluatie uitgevoerd.
16. In Hoofdstuk 11 wordt toegelicht dat de komende jaren meer inzet gepleegd zal worden op communicatie o.a. door inzet van digitale media. Ook worden Statenleden jaarlijks geïnformeerd over de voortgang van het Waddenfonds.
17. In Hoofdstuk 11 wordt ook vooruitgekeken naar de eindigheid van het Waddenfonds en dat na afronding van de gemeenschappelijke regeling het streven is dat binnen vijf jaar ook het beheer van de projecten afgerond kan worden. Het voorstel is om dekking voor de werkzaamheden na afronding van de gemeenschappelijke regeling vanuit het weerstandsvermogen van € 6 miljoen te laten plaatsvinden. Vanuit de evaluatie wordt de aanbeveling gedaan om op korte termijn een afrondingsplan op hoofdlijnen te maken. Dit wordt in 2022 opgesteld.

In 2020 hebben de drie provincies voor het Investeringskader Waddengebied een midterm review uitgevoerd. We hebben begrepen dat deze binnenkort ook aan u wordt toegestuurd. Wij kunnen ons voorstellen dat u ook deze betreft bij de behandeling van het concept Uitvoeringskader Waddenfonds 2021-2027.

Namens het algemeen bestuur Waddenfonds,

C.J. Loggen
Voorzitter

G.W. Huisman
Secretaris - directeur